

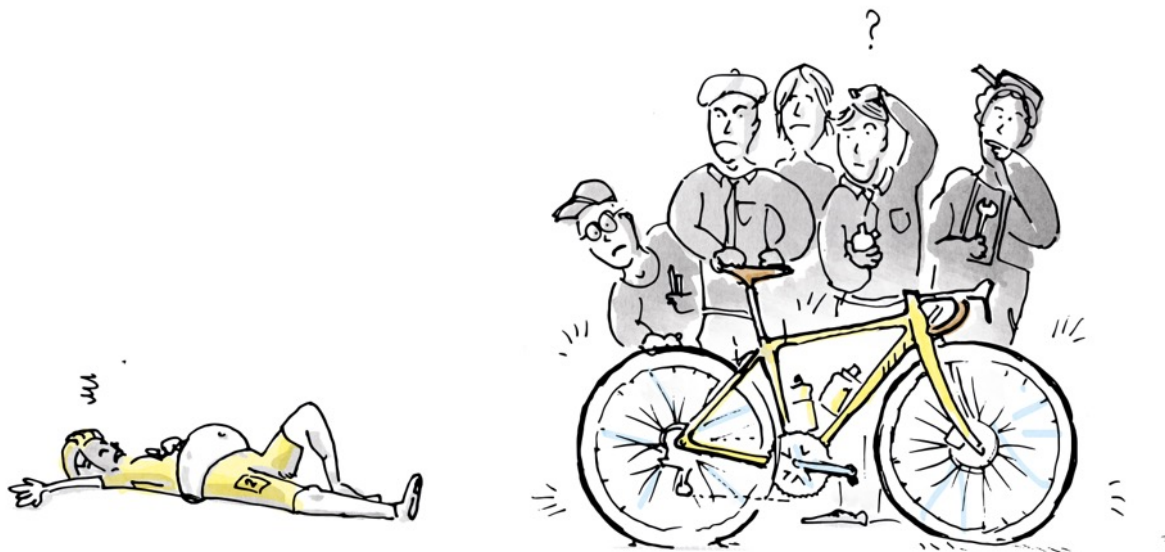
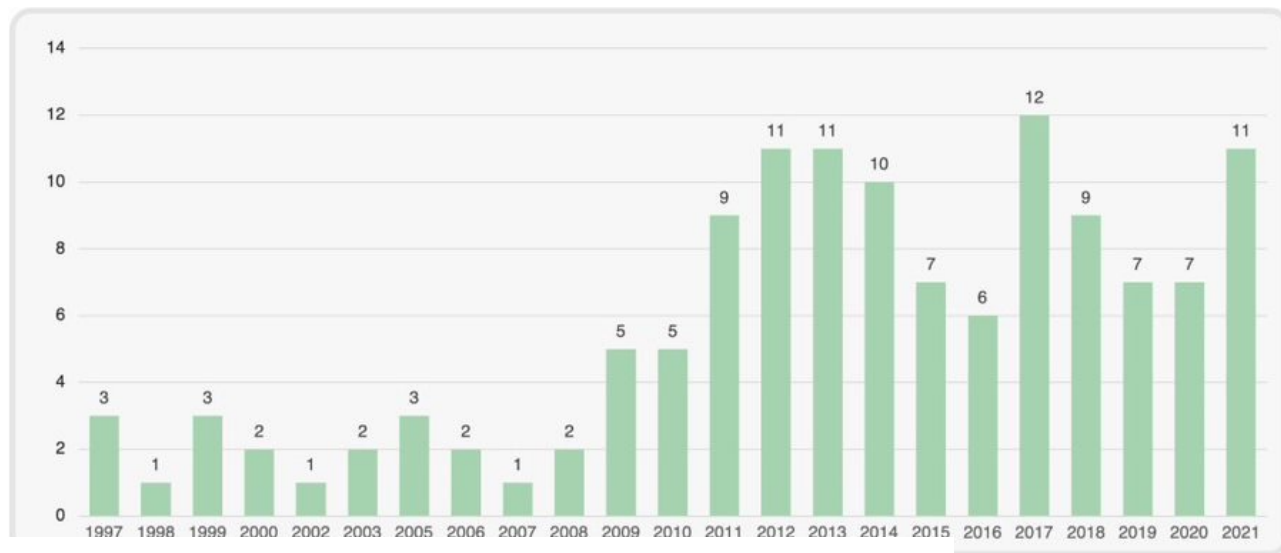
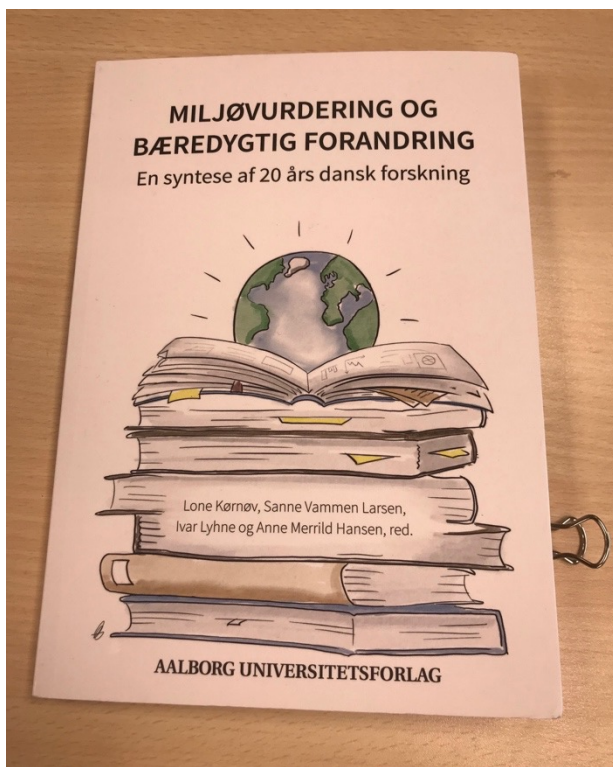
Hvordan evalueres væsentlighed – og af hvem?

Lone Kørnøv, Professor i miljøvurdering
Det Danske Center for Miljøvurdering (DCEA), Aalborg Universitet
Konference på Christiansborg
29. April 2023

Miljøvurdering som forskningsfelt i Danmark

Præsentation

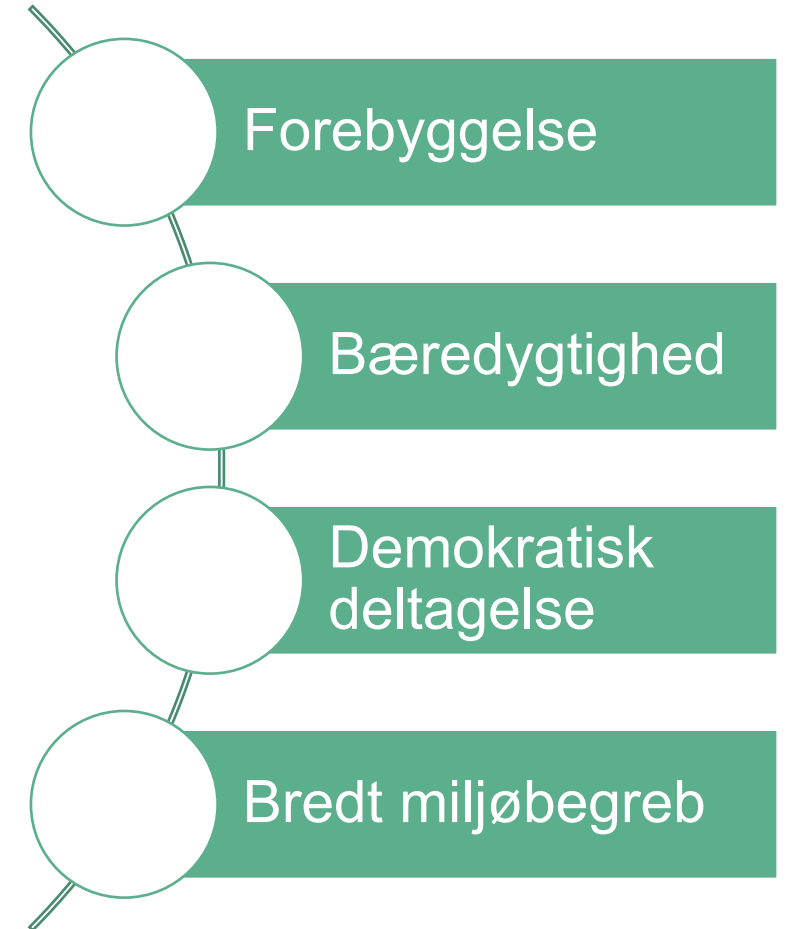
- ▶ Miljøvurdering og vurdering af væsentlighed
- ▶ Udvalgte udfordringer
- ▶ Hvorfor offentlighedens deltagelse er del af løsningen

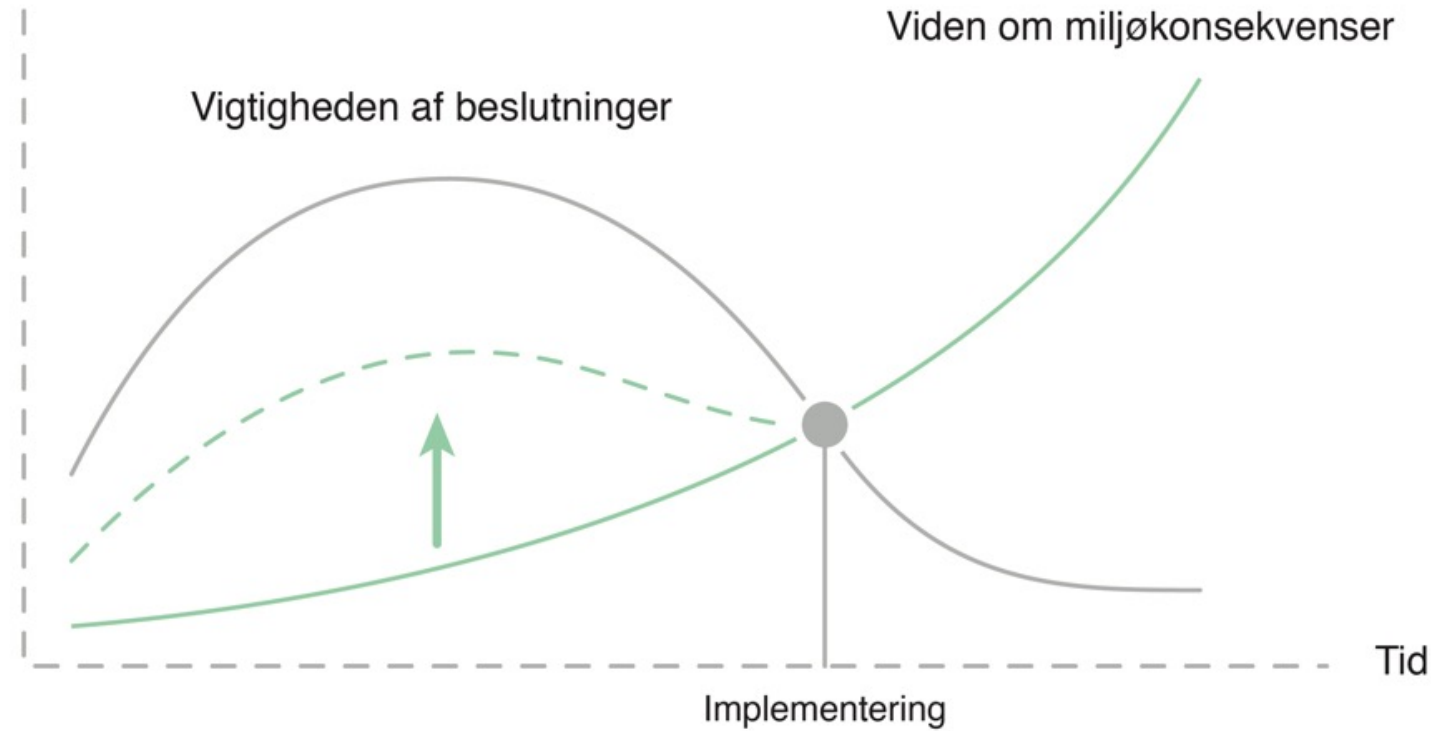
Formål med miljøvurderingen

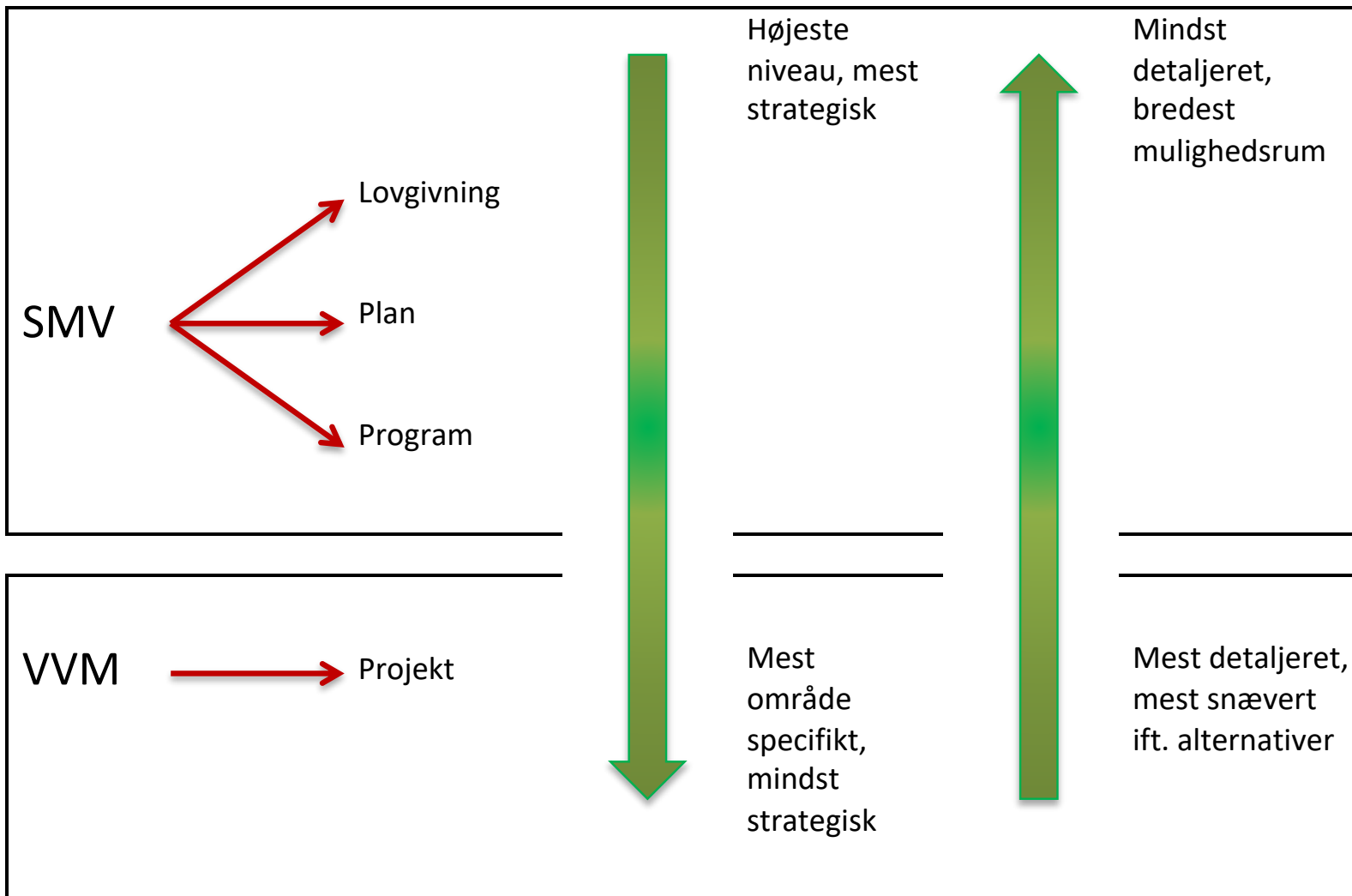
Lovens formål er at sikre et *højt miljøbeskyttelsesniveau* og at bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen af planer og programmer og ved tilladelse til projekter med henblik på at *fremme en bæredygtig udvikling*, ved at der gennemføres en miljøvurdering af planer, programmer og projekter, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet

Formålet med en miljøvurdering er, at der under *inddragelse af offentligheden så tidligt som muligt og forud for, at myndigheden træffer afgørelse* om planen, programmet eller projektet tages hensyn til planers, programmers og projekters sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den *biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jordbund, jordarealer, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker og ressourceeffektivitet og det indbyrdes forhold mellem disse faktorer.*

Miljøvurdering er beslutningsstøtte

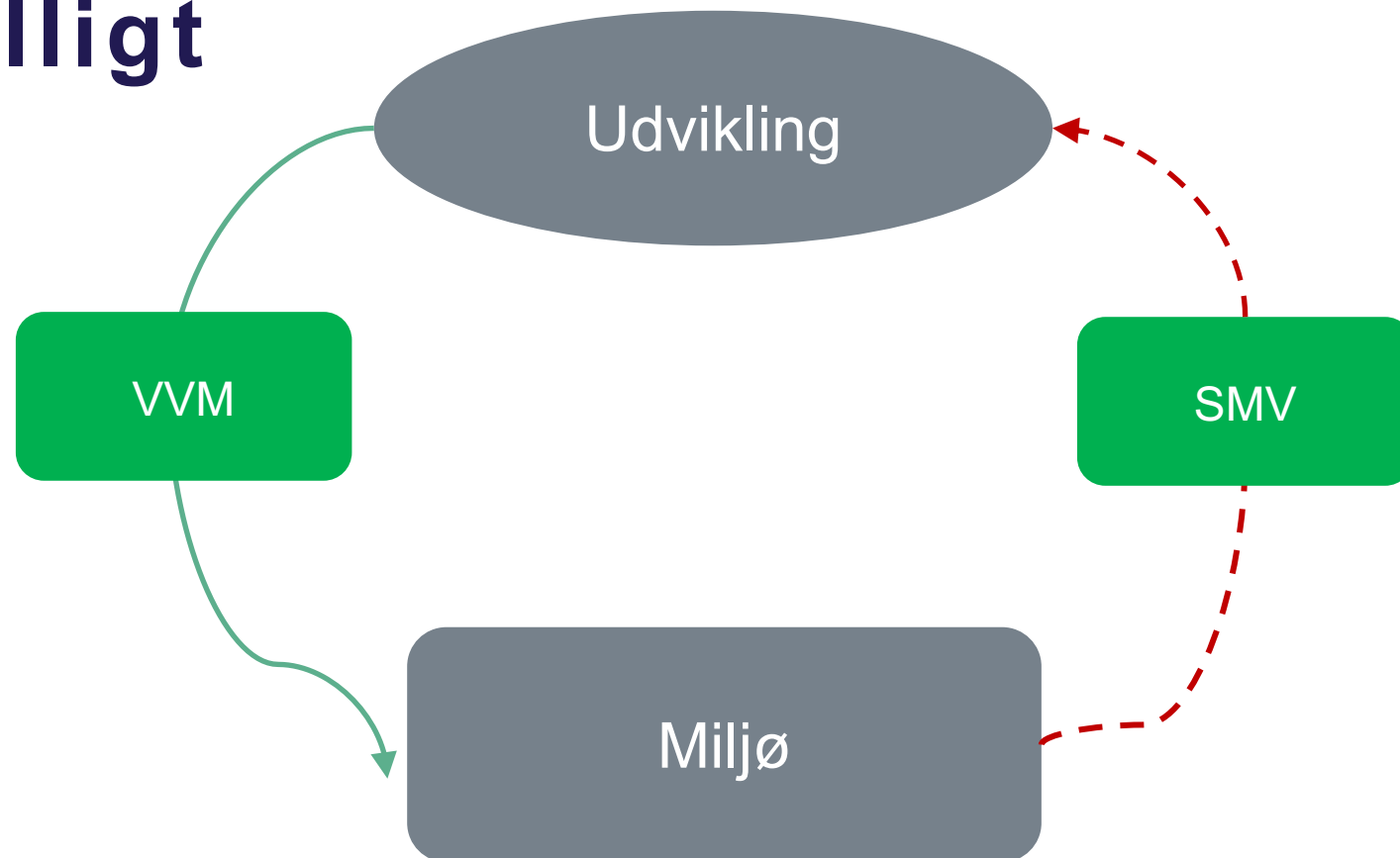

Miljøvurderingerne kan og ser noget forskelligt

"For mange typer af planer og programmer er SMV det eneste lovligt krævede værktøj, der kræver, at planlæggere overvejer miljøet på et tidligt udviklingsstadium, når alternativer stadig er åbne."

(Egen oversættelse af EU-vejledning om klimændringer og biodiversitet i SMV, side 16)

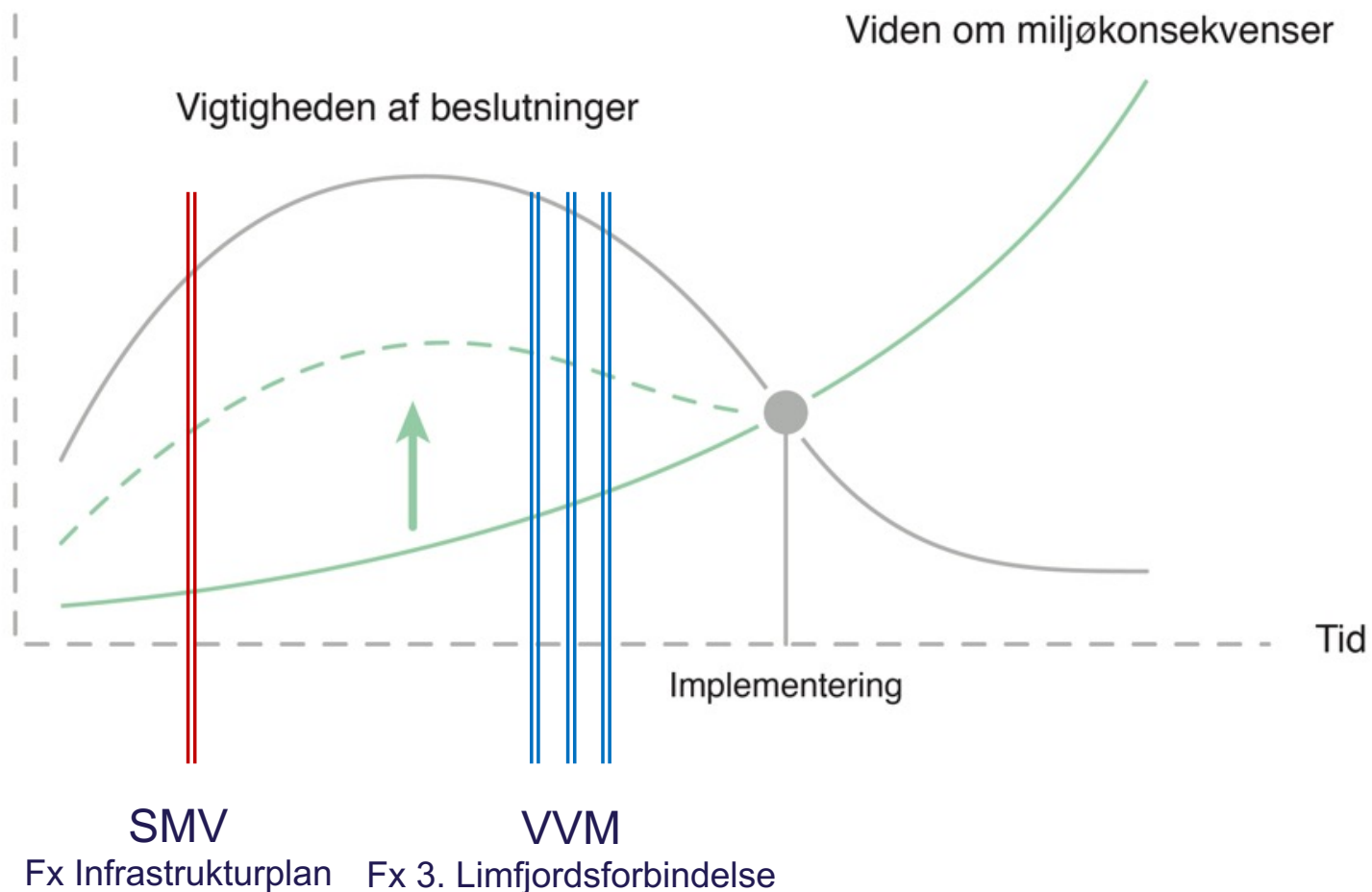

(Source: Rossouw et al., 2000
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3152/147154600781767394>)

Udfordring 1:

Miljøvurderinger af centrale og tidligere beslutninger mangler

Resultat

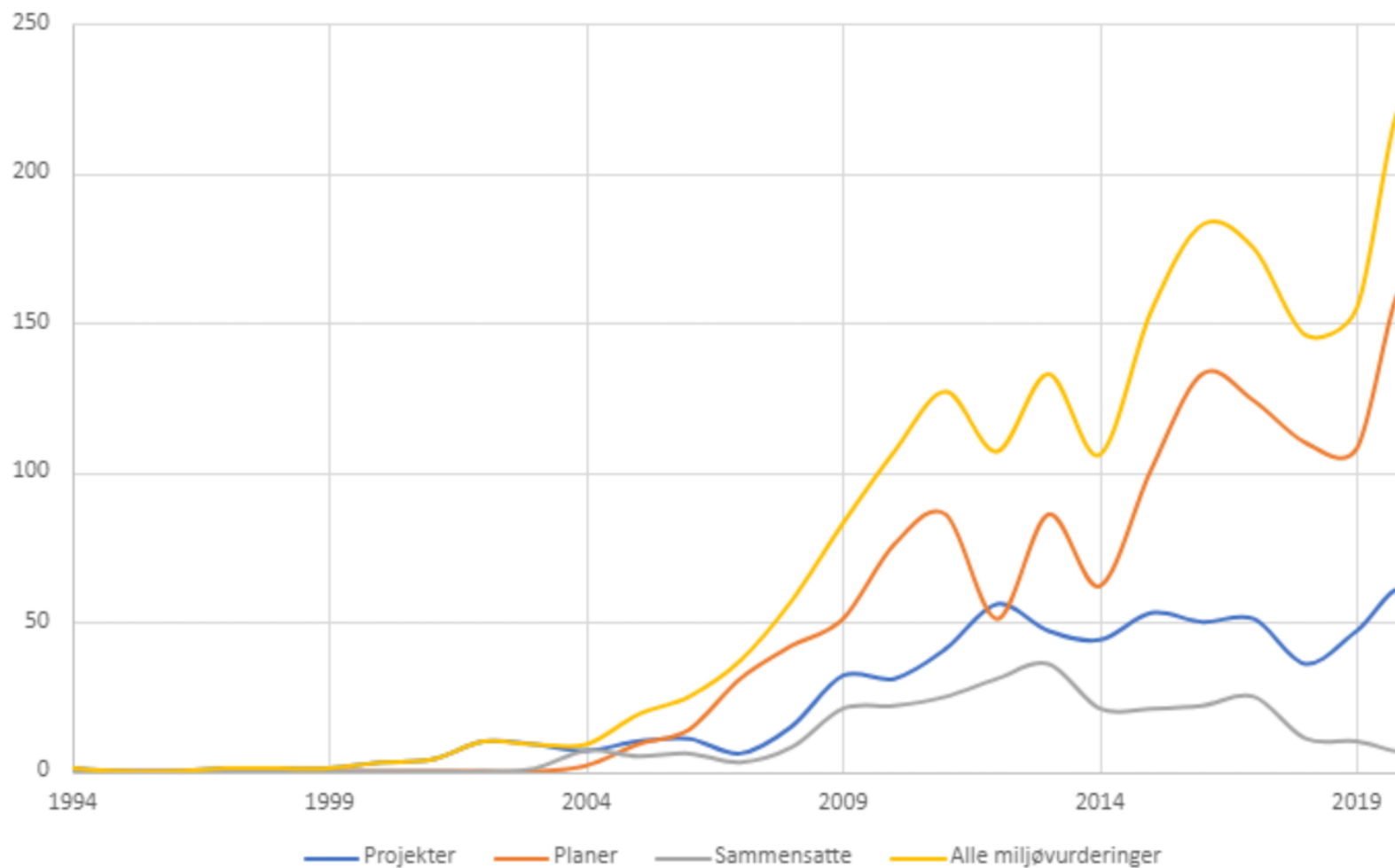
Det strategiske greb savnes

- ▶ Et meget begrænset handlingsrum i forhold til alternativer
- ▶ Manglende rum for at have en dialog om det strategiske

Lys forude?

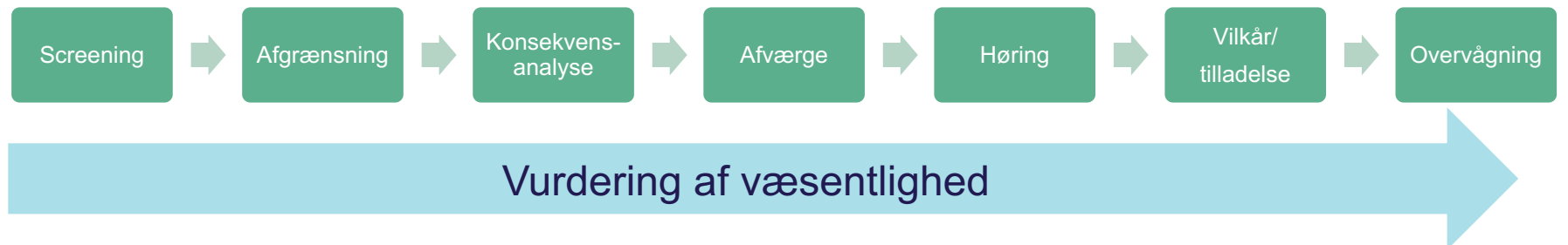
- Udvikling fra 1994 – 2021

<https://dreamsproject.dk/reports/>

Et par udfordringer mere

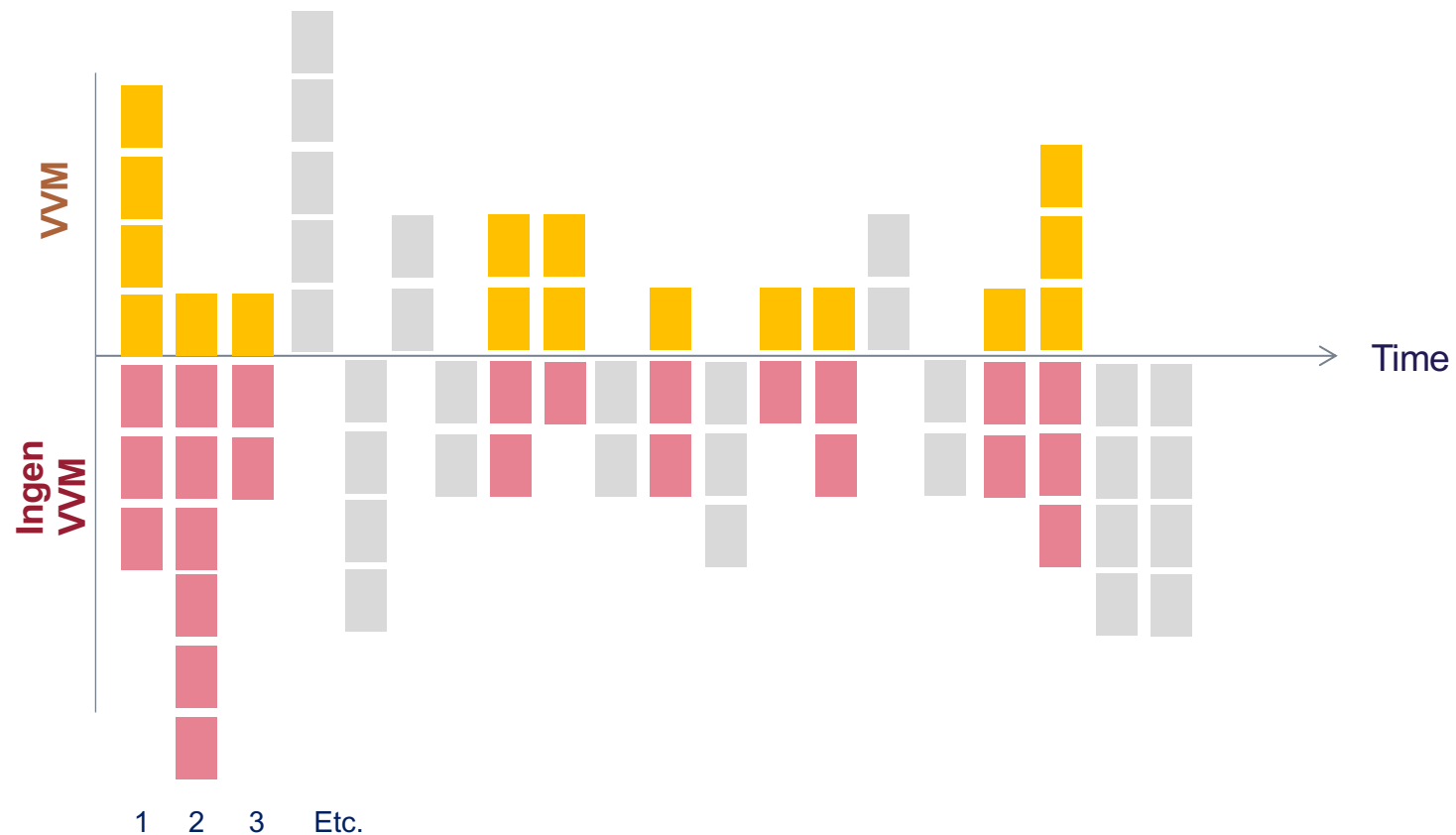
Væsentlighed vurderes gennem hele processen

Udfordring 2:

Den individuelle væsentlighedsvurdering

Eksempel:
VVM-screeninger
gennemført af
fagpersoner

Loven/vejledningen

Anerkendelse af subjektivitet og borgerinddragelsen som grundlag for at vurdere væsentlighed

I ovenstående figur er forsøgt gengivet sammensættelsen af væsentlighedsbegrebet, som rummer flere dimensioner. De to hoveddimensioner er forsøgt billedgjort i ovenstående figur – dimensionerne indeholder:

1. opgørelsesmetoden for en påvirkning (i øverste del af figuren) og
2. vurderingsmetoden for en påvirkning (i den nederste del af figuren)

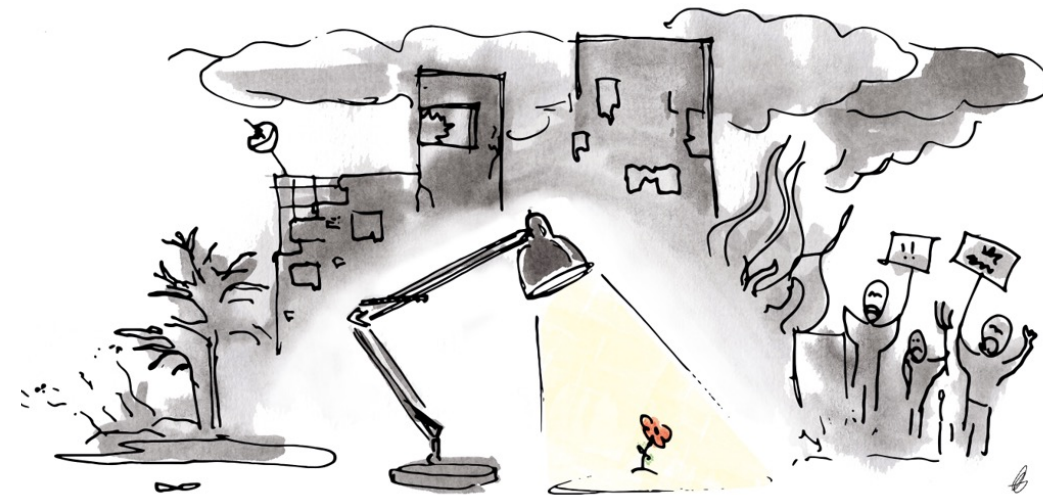
Udfordring 3:

Bias mod at fokusere på tekniske og kvantitative aspekter

- Tendens til at ekspertviden er repræsenteret mens lokal viden er fraværende
- Uoverensstemmelse mellem borgereres bekymringer/opmærksomhedspunkter og hvad der indgår i rapporterne.

”Vurderingerne om væsentlighed i miljøpåvirkningerne er lettest for miljøemner, hvor der er grænseværdier og hvor det kan måles, om de er overskredet (støjgrænser, afstand til vindmøller, etc.), mens det bliver mere vanskeligt, når vi nærmer os mere subjektive vurderinger som påvirkninger af landskab og mennesker”

Ole Gregor, landinspektør

Udfordring 4:

Formulering og begrundelse af væsentlighed

Forskning viser:

- Store forskelle i klarhed af hvor eksplicit væsentlighed er formuleret
- Store forskelle i hvordan væsentlighed er begrundet
- Store forskelle i hvor 'læsevenlig' beskrivelserne er

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

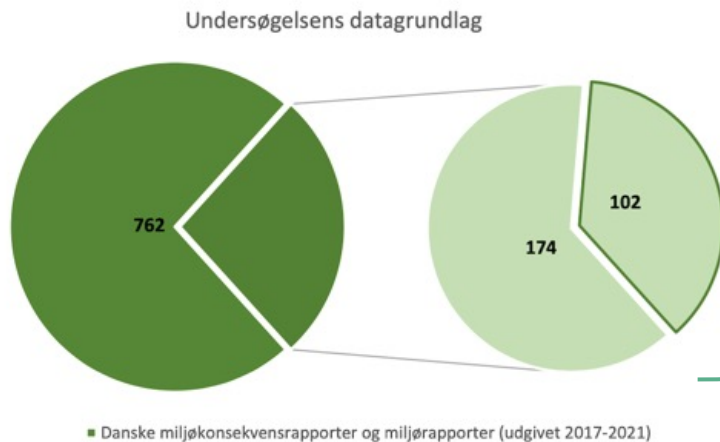
Det forventes, at energiøen i Nordsøen vil blive etableret som en inddæmmet ø. Miljøpåvirkninger fra denne type konstruktion i Nordsøen er ikke velkendte, men det forventes at energiøen vil kunne påvirke miljøet på flere måder. Dette vil eksempelvis være tilfældet i forhold til indvinding af sand til energiøen (som vil ske i andre områder, end der hvor energiøen er beliggende), samt mulige påvirkninger på hydrografi (vandstrømme) og havbundens flora og fauna.

Der vil være risiko for, at anlæg af energiøen vil kunne have negative påvirkninger. Det vil eksempelvis være i forbindelse med tab af habitat og fjernelse af levesteder i det område, hvor energiøen vil blive placeret. Såfremt der vil blive indvundet råstoffer til øen, vil det samme være tilfældet for dette

I anlægsfasen vil der være risiko for, at der ved spild af olie og brændstof som følge af uheld sker forurening af jord, grundvand samt våd- og vandområder. Uheld kan ske i forbindelse med oplag og håndtering af brændstof m.m. til arbejdskøretøjer og arbejdsredskaber.

Klima som eksempel

Nogle af fundene i de 102 rapporter

1. Stigende klimafokus er ikke afspejlet i miljøvurderingspraksis
2. I kun 2 rapporter vurderes væsentlige negative klimapåvirkninger
3. Ingen rapporter med afværgeforanstaltninger
4. Udpræget brug af uholdbar væsentlighedsvurdering

"Beregningsen viser, at CO₂ emissionen fra anlægsfasen er meget lille (0,6%) sammenlignet med de nationale samlede emissioner. Konsekvensen af CO₂-bidraget vurderes derfor som ubetydeligt, da bidraget er minimalt på dansk og globalt plan."

Hvorfor og hvordan offentlighedens deltagelse er del af løsningen

- ▶ Debat ændrer projekter – dog brug for tidligere debat før vi når projektniveauet
- ▶ Offentlige input – også fra forskere - skaber balance
- ▶ Hjælper generelt med kvantificeringsudfordringen i VVM - og bringer andre påvirkninger ind i processen med at vurdere væsentlighed
- ▶ Offentlig involvering skaber gennemsigtighed i væsentlighedsvurderingen gennem hele VVM-processen
- ▶ Skaber ejerskab og samfundsmæssig/demokratisk legitimitet ==> modarbejder lange VVM-rapporter + forbedrer indflydelse i afgrænsningsfasen

Afslutte med nogle positive tendenser

- Flere nationale planer/programmer må forventes miljøvurderet fremadrettet
- Interesse for frivillig og proaktiv brug af miljøvurdering
- Ikke alene bruge miljøvurderingen til at afværge negative påvirkninger – men også fremme/udvikle positive
- Nationalt konsortium for digitalisering af miljøvurdering, der kan skabe mere åbenhed
- Integration af miljøvurdering og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling

<https://dreamsproject.dk>

Tak for opmærksomheden!